RAPPORT

Novembre 2016

KAMPUNI YA KUTOWA MAWESE KATIKA DRC IKIUNGWA MKONO NA

misaada ya maendeleo inakabiliwa na migogoro ya ardhi na kashfa ya fedha

Katika kesi hiyo, wanajamii hawajawahi kukubali shughuli za FERONIA katika nchi zao, na wao hawakutowa ama kuruhusu uharibifu wa shamba la mingazi yao ili uanzishwaji wa mashamba makubwa uwe. (Picha: Oskar Epelde)

RIAO-RDC   Africa Europe Faith & Justice Network   Entraide et Fraternité   GRAIN

SOS Faim   UMOYA   urgewald   War on Want   World Rainforest Movement

Ripoti za hivi karibuni zinaongeza maswali kuhusu jinsi kampuni kutoka Canada inayo husika na viashara vya chakula ilitumikisha ma milioni ya dola zilizo tolewa na walipa kodi kwa kwa kufadhili misaada ya kimataifa, hiyo ikileta mawazo ya kwamba kumekuwa matumizi mabaya ya fedha kupitiya makampuni ambayo yameshikamana na mwanasiasa wa ngazi za juu inchini Congo.

Ripoti hii pia inatoa habari ambazo zinaibua maswali kuhusu jinsi FERONIA Inc ametumia mamilioni ya dola ambaza zimetolewa kugaramiya misaada barani Afrika, na kuleta mawazo ya kwamba kumekuwa matumizi mabaya ya fedha kupitia makampuni ambazo zimeshikamana na mwanasiasa wa ngazi za juu mkuu inchini Congo.

Katika ripoti hii tunakuleta ushahidi mwingine kuhusu shughuli za ununuaji usiyo halali wa mashamba na mbinu duni za kazi za FERONIA. Tufunua pia kwa mara ya kwanza jinsi gani kampuni inatumikisha utaratibu wa kifedha ulio na utata na usio kuwa wazi; hiyo ikiibuwa maswali maswali makubwa kuhusu matumizi ya fedha zinazotolewa na DFIs.

Fedha za misaada zinazotolewa na taasisi za fedha za uma wa kusaidiya maendeleo (DFIs) zinatakiwa kutumikakwa kupunguza umaskini. Hata hivyo, kama navyo onyesha ripoti hii, ndani ya maisha makubwa ya mafuta ya mawese ya FERONIA hali ya maisha ya jamii ni yenyi kutisha. Kampuni inachukuwa sehemu za udongo ambazo ni za muhimu kwa maisha ya wakaaji, ijapokuwa hawapewe mishahara unaofaa ao huduma za msingi.

Ripoti hii iliandaliwa na umoja wa shirika za kiraia za DRC na Ulaya. Ni muendelezo wa ripoti ya mwezi wa Juni mwaka 2015 ambayo ilitoa tahadhari kwa jumuiya ya kimataifa juu ya ukiukwaji wa haki za binadamu, umaskini,unyonyaji wa ajira na kupokonya ardhi unafanyika ndani ya maeneo ya mkataba inadaiwa na kampuni, kama vile viungo iimarishwe na mwisho na muhimu utu wa kisiasa wa DRC. Pamoja na maswali yaliyotolewa na ripoti hii,DFIs ambaye awali imewekeza katika FERONIA iliendelea na mfuko wa biashara. Mnamo Desemba 2015, DFIs zingine kadhaa zimekubaliana kushiriki katika duru mpya ya kutoa jumla ya $ milioni 49. Katika hii ripoti, tunaletaushahidi nyingine za uuzaji wa mashamba kimagendo, na mbinu duni za kazi za FERONIA. Tunafunua kwa mara ya kwanza jinsi kampuni ilitumikisha mfumo wa kipesa uliokuwa utata na usio wazi kwa kuendesha kimagendo fedha kutoka DFIs. Ripoti hii inaonyesha makosa yenyi kutisha kuhusu matumizi ya fedha za uma na IFD ambayo yote hudai kuwajibika kwa kuzingatiya viwango vikali vya uwekezaji. Tunaomba pia uchunguzi huru wa kimataifa kwa kutafuta ukweli zidi ya ukiukaji wa haki za binadamu, na ukiukwaji mwingine unaodaiwa kufanywa na kampuni dhidi ya jamii. Kwa kuonekana kushugulika vilivyo, DFIS, kama vile nahisa mkuu wa kampuni FERONIA na mfadhili mkuu wa fedha wa kampuni, inapashwa kuchukuwa hatua za haraka na kutangaza akaunti zote za FERONIA na zile za kila mmoja wa matawi zake pamoja na nyaraka za kisheria ambazo FERONIA anajidai kupewa kwa kumiliki sehemu ile ya udongo katika DRC.

Pia waandishi wa ripoti hii wanaomba kwa FERONIA pamoja na mashirika yenye kuhifadhi maendeleo wayasikilize malalamiko za wakaaji husika ambao kwa muda mrefu wanadai kurudishiwa mara moja sehemu za udongo wao na kulipwa fidiya.

FERONIA ni nini?

FERONIA ni kampuni iliyosajiliwa nchini Canada na kutajwa kwenye Toronto Stock Exchange. Hata hivyo shughuli zote za Kampuni hii ni zenyi kusimamiwa na matawi katika DRC na Uingereza ambako hadi hivi karibuni zinamilikiwa na makampuni FERONIA katika visiwa vya Cayman. Katika mwaka wa 2015, ili kukidhi mahitaji ya BIO, IFD Ubelgiji, FERONIA Holdings ya visiwa vya Cayman walihamishiwa Ubelgiji katika kampuni mpya iitwayo FERONIA Maia sprl.Kwa mara ya kwanza FERONIA imeimarishwa kama kampuni katika visiwa vya Cayman mwaka 2008 na kundi la wafanya viashara wa Canada na Uingereza. Lengo lake lilikuwa kujulikana kuwa moja ya makampuni

Kielelezo 1. Graph kuonyesha muundo wa kampuni ya FERONIA

Structure de Feronia
avril 2014

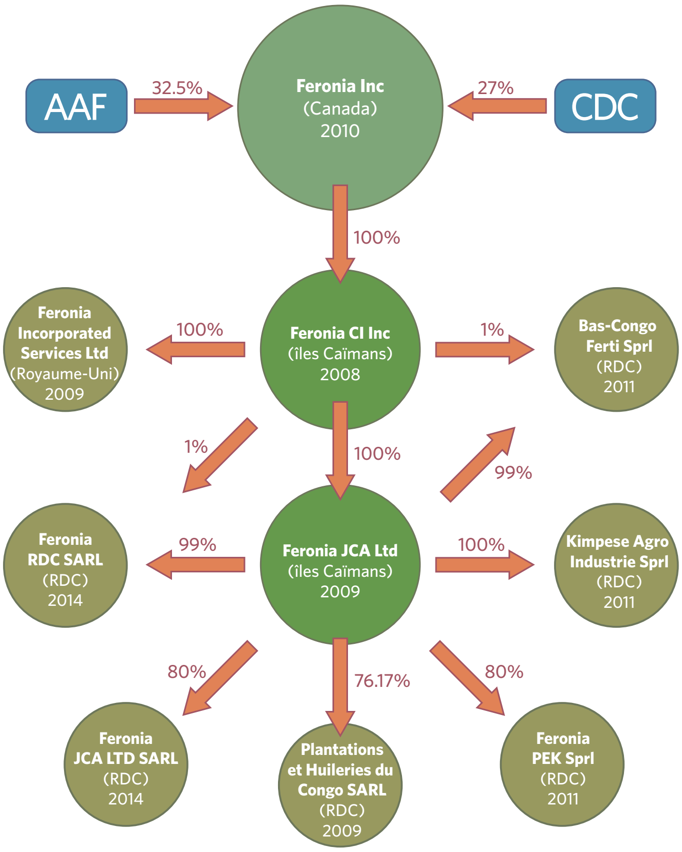

Structure de Feronia
avril 2016

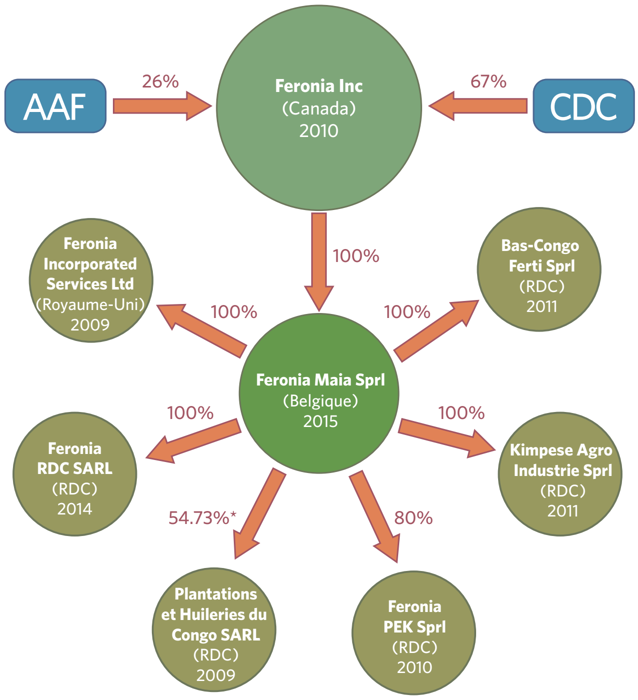

* Le rapport annuel de Feronia Inc de 2015 indique que ce dernier possède ou contrôle 76,17 % de Plantations et Huileries du Congo SARL, mais les statuts de Feronia Maia Sprl indiquent que Feronia Maia détient 54,73 % des actions. On ne sait pas clairement comment les actions restantes sont détenues par Feronia.

kubwa za kilimo barani Afrika. Hadi sasa, shughuli zake zimejikita katika DRC, ambapo walipewa ardhi kwa ajili ya uzalishaji wa mpunga na mazao mengine, na mashamba makubwa matatu ya mawese zenyi zilinunuliwa kutoka Unilever kampuni ya uzalishaji wa chakula kimataifa mwaka wa 2009. Mashamba zake makubwa zimejipanga pembezuni mwa mto Kongo pa Lokutu, Yaligimba na Boteka. Kwa sasa pato zote za FERONIA hutokana na shamba hizo tatu sababu kilimo cha mchele bado kuanzishwa.

Jinsi gani taasisi za fedha za maendeleo za Ulaya na Marekani zinahusishwa?

Tangu Januari 2013, FERONIA imepokea fedha ya dola za Kimarekani 118,000,000 toka taasisi ya fedha kwa ajili ya maendeleo za Ulaya na Marekani. Sasa DFIs zenyewe zinamiliki 93% za hisa katika kampuni. Mchangiaji mkuu ni CDC, kampuni ya umma ya Uingereza, ambayo imewekeza $ 41 milioni katika kampuni na kwa sasa anamiliki 67% ya hisa za FERONIA. Mfuko wa Uwekezaji ajili ya Kilimo Afrika (Fund Kilimo wa Afrika - AAF), kampuni ya msingi katika Mauritius yenye kuongoza uwekezaji kutoka nje katika Ufaransa, Hispania na Marekani kama vile mabenki kimataifa. Kama ilivyo Bank Ya Kimaendeleo ya Afrika, imewekeza dola 27,500,000 katika FERONIA tangu mwaka 2012 na sasa inashikilia takriban 26% ya kampuni (angalia Kielelezo 1).

Kielelezo 2. Meza ya wawekezaji kuu ya Mfuko wa Uwekezaji ajili ya Kilimo Afrika

Source	USD (millions)
Agence française de développement (AFD)/Proparco (FISEA)	40
Overseas Private Investment Corporation (OPIC)	100
Spanish Agency for International Development Cooperation (AECID)	40
African Development Bank (AfDB)	40
European Commission (EC)	12*
Development Bank of Southern Africa (DBSA)	Non disponible
West African Development Bank (BOAD)	Non disponible
ECOWAS Bank of Investment and Development (EBID)	Non disponible

*Les fonds de la CE sont dédiés au Dispositif d'assistance technique de l'AAF

Kielelezo 3. Picha za IFD zenye zilishriki katika utaratibu wa mkopo wa USD 49 milioni mnamo desemba 2015 kunufaika kwa FERONIA

Source	USD (millions)
DEG (Allemagne)	16,5
FMO (Pays-Bas)	16,5
BIO (Belgique)	11
EAIF*	5

*EAIF (Emerging Africa Infrastructure) est détenu par PIDG (Private Infrastructure Development Group), qui est financé par KfW (Allemagne), FMO/DGIS (Pays-Bas), DFID (Royaume-Uni), DFAT (Australie), MFA/Norad (Norvège), SECO (Suisse), SIDA (Suède) et d'autres.

Mnamo Desemba 2015, mengine DFIs kadhaa za Ulaya, Germany (DEG), Uholanzi (FMO) na Ubelgiji (BIO) na muungano wa wawekezaji wengine kutoka nje zinazoshiriki katika mfuko wa miundombinu zimeahidi kutoa mikopo tanzu kwa FERONIA ajili ya mashamba katika DRC, PHC, kiasi cha nyongeza ya milioni 49 USD, baada ya «uhakika kutokana na bidii mchakato» (angalia Kielelezo 4). Mkopo huo ni kuyalinda mali za PHC na kiapo cha hisa za PHC na kampuni tanzu ya FERONIA Ubelgiji, FERONIA Maia. Kama FERONIA Inc inakumbukumbu ya hasara za dola milioni kadhaa kila mwaka tangu kuanzishwa kwake, kampuni ina kutegemewa hizi sindano za mfuko wa DFIs kudumisha shughuli zake.

Box 1. IFD ni nini?

Serikali za nchi za Kaskazini zimemuumba taasisi za fedha za maendeleo (DFIs) kwa lengo kuu la kufadhili miradi ya sekta binafsi katika nchi maskini, ambapo tunaweza kutarajia matokeo makubwa katika suala la kupunguza umaskini. Kwa sasa hizi taasisi za umma zinafadhiliwa na walipa kodi kutoa zaidi ya $ 100 bilioni kwa makampuni ambayo yanatumika katika nchi zinazoendelea, sawa na karibu theluthi mbili ya misaada ya maendeleo. Kwa sasa, sehemu kubwa ya fedha za IFD zimehamishwa kwenda kwenye makampuni yanayofanya kazi katika sekta za kilimo na chakula, ambamo zinapokonya ardhi kimatatizo, na kutenda ukiukaji wa haki za binadamu, unyonyaji wa ajira na rushwa ni mkubwa.

DFIs na sera zake kwenye kiwango zinazotumika kwa maswala ya mazingira, maswala ya kijamii, mazingiraya kazi na uadilifu wa kifedha, kama makampuni ambayo wanawekeza wanatakiwa kuchunguza. CDC Uingereza, kwa mfano, ina wajibika Uwekezaji Kanuni ambayo inahitaji taasisi «kukuza sahihi hatua za marekebisho» Wakati makampuni yake yamehusika na visa ambavyo vimesababisha upotovu wa mazingira na kijamii ao kosa kubwa katika maswala ya kisheria na uwadilifu wa mazingira ao kijamihii ao kibiashara AECID (SPANISH shirika la maendeleo ya ushirikiano la kimataifa) ambapo ufanya uwekezaji katika FERONIA kupitia AEF ina kanuni za mahadili ya uwekezaji yenyekuwa na majibu kamilifu ambayo inakataza katakata « uwekeza viashara yoyote ambayo inahatari mno yenye haikubaliki kuchangia ao kuunga mkono makosa ao shuguli ambazo zinapingana na kanuni zake, kama vile ukeukaji wa kanuni zake, ukeukaji wa haki za binadamu, rushwa wala kuhatarisha vibaya mazingira ao jamii. Baazi za kanuni hizo zinatajwa katika mikataba ya ufazili ya FERONIA. Mkataba ulioanzishwa mnamo juanuari 2015 kati ya CDC na FERONIA kwa mfano unashurtishwa kuwe ukweli ya kwamba akuna mgogoro kuhusu mipaka, haki, vifungo ao maswala mengini kuhusiana na mali ao matumizi yake. Na kujuwa yakwamba wala kampuni wala tawi yoyote ao kwa kujuwa ya kwamba kampuni yoyote ao wakurugenzi wake na wafanya kazi ama mawakala wameripotiwa vitendo vya rushwa kuhusu shuguli zao zakiviashara.

Box 2. Urithi wa kikatili wa ukoloni yenyekuwa chanzo ao mwanzo ya mashamba makubwa ya FERONIA

Muda mrefu kabla ya kuwasili kwa UNILEVER na mwanzilishi wake mtajiri wa uwingereza anayaitwa bwana TYCOON LEVERHULME, wakaaji walioishi katika ardhi yenye inadaiwa kwa sasa na FERONIA mwenyekutumikisha maeneo makubwa ya mashamba ya mingazi (mitende) wakaaji walikuwa wakitumikisha mingazi hiyo kwa kuzalisha chakula mbalimbali, madawa na nguo zakuvaa. Walikuwa pia wakizalisha kiasi kikubwa cha mafuta ya mawese, ambayo walikuwa wanauzisha katika soko za kandondokando na hata ku soko za inchi ya nje. Mutajiri bwana LEVERHULME hata hivyo, alikuwa na hitaji hiyo mafuta ya mawese kwa ajili ya viwanda vyake vya sabuni inchini Uwingereza. Pahali pakununuwa maramoja mafuta ya mawese kwa wakaaji na hio maeneo, bwana LEVERHULME akafikia kufanya makubaliano mu mwaka wa 1911 na utawala wa Kikoloni ya Ubelgiji wenye ulimpatia haki za mkataba juu ya eneo kubwa ya 750.000 ha, yenye ilikuwa na mashamba makubwa yote ya mingazi ya Kongo. Muda mufupi baada ya hapo, serkali ya Ubelgiji ilitolea kampuni ya bwana LEVERHULME kampuni za kutengeneza mafuta za wabelgji nchini Kongo, ukiritimba juu ya uzalishaji na viashara ya mafuta ya mawese katika maeneo hayo. Jeshi la kikoloni ya ubelgiji waliutekeleza ukiritimba uhuo, na kuleta mazingira ya kazi ya kutisha, na viashara vya ukatili na ghasia. Hayo mashamba makubwa ya mingazi yaliyobadirishwa kuwa mashamba makubwa ya mingazi na kampuni yalipewa jina mpya yaani « mashamba ya viwanda vya mafuta ya Kongo (PHC) wakati ilipokuwa mali ya UNILEVER mwaka wa 2009, PHC iliuzwa kwa FERONIA kwa Dollars milioni 4. Katika historia hiyo jamiii ao wakaaji wa hio maeneo hawaja wahi kukubali shuguli za kampuni kwenye maeneo yao, na wao hawakuruhusu pia uharibifu wa shamba la mingazi yao ili kampuni zianzishe mashamba makubwa.

Kielelezo 4. Historia uwekezaji kwa moja kutoka nje

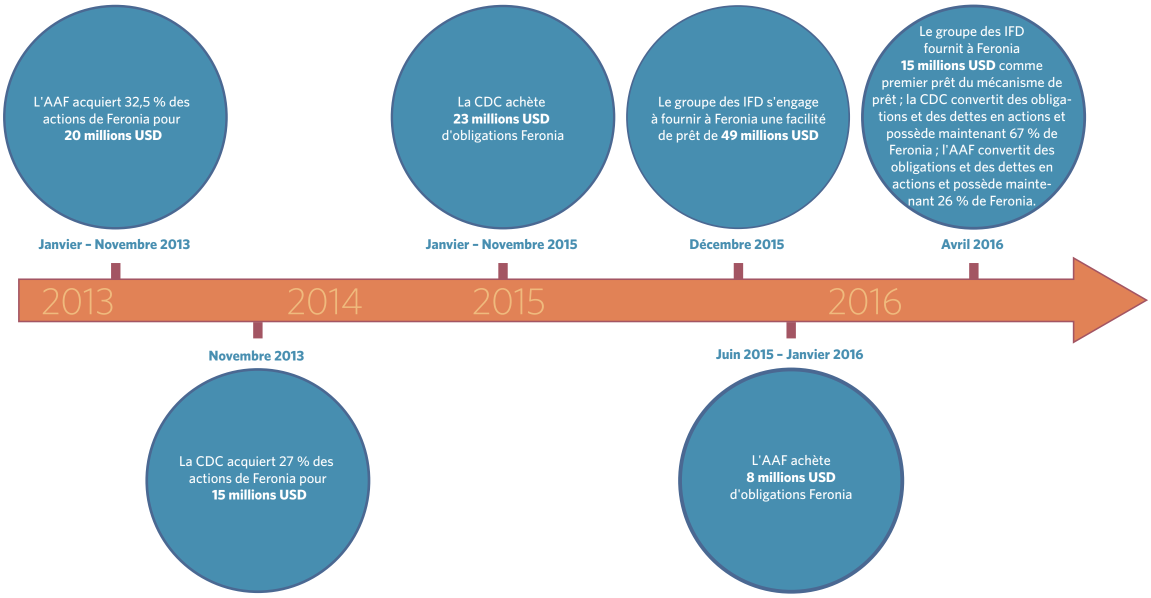

Uvamizi wa ardhi na FERONIA ni aramu ?

FERONIA anaseme kama, mashamba makubwa yote ya mafuta ya mawese yanayokuwa kwenye ardhi zenye kampuni ilipewa kunapita miaka 25 kwa ukodishaji kisheria halali, ambayo inakamata ao kufunika kwa jumla 101.455ha ya ardhi, yenye alinunua kwa ununuzi wake wa mashamba makubwa na Kiwanda kya kuzalisha mafuta nchini Kongo (PHC) ya UNILEVER. FERONIA hakuweza kuwekeya umma ukodishaji, na zaidi ya wakaaji walio hathirika na wakubwa wa asili husika na mitaaa wanaseme hawaja wahi kuona nyaraka hizi.

Eneo kubwa sana zaidi yenye kudaiwa na FERONIA inashugulikia na ha 63.000 kuzunguka ao kandokando ya mashamba makubwa yake ya LUKUTU katika jimbo la Chombo. Mnamo mwaka wa 2012 wakubwa wenye mamlaka mkoani, walishiriki kutatuwa migogoro ya ardhi kati ya FERONIA na jamii ya YAOSELO na YAKOTE inayo patikana ndani ya maeneo ya LUKUTU. Waliuliza kwa FERONIA ili aoneshe hati za kisheria zinazo husiana na madayi yake ya ardhi pahali pa nyaraka za kukodesha kwa miaka 25 vyenye kusahiniwa maalum na Raisi wa jamuhuri, ambazo zinahitajika kisheria. FERONIA imetowa tu nakala ya ceti cha 1955 peke yake, iliyotolewa na wakala wa ardhi mikoani. Mtuza ardhi wa mikowa tayari aliwai kuonyesha FERONIA, katika baruwa yake ya mwezi wa tano 2012, kusema kama cheti hicho hakikukuwa kwenye wamujibu wa sheria ya ardhi ya DRC. Cheti hicho ni kartasi peke yake yenye jamii zinazoishi katika maeneo ya Lukutu iliwai kuona, yenye kumupa FERONIA madaraka anaodai kwa kuzingatia eneo mzima hiyo. Na haitoshi, kufwatana na matamshi ya mtuza umiliki wa ardhi mupya kwenye mkoa wa Tshopo, hakuna cheti ao hati nyingine yenye kuhusika na maeneo yaliyo daiwa na FERONIA ya Lukutu uliyoachwa kwenye tume japo hiyo office ya huyo mtuza wa umuliki wa ardhi ndiyo inawajibika ku rekodi nyaraka rasmi zote za inchi.

Jamii zinazoishi katika eneo ya mashamba makubwa ya Lokutu wamegongana mara kwa mara na kampuni kuhusu kile wa nachokiona sawa uvamizi haramu ya ardhi yao kinyume na sheria ndani ya moja wapo ya vibaruwa vingi vienye wenye kiti wa vijiji walitumia FERONIA. Ofisa wa wilaya BOLOMO aliandikia FERONIA mnamo mwezi wa julai 2013 kuhusu mwengine mgogoro wa ardhi na kampuni. Baruwa hiyo ilikuwa inaonyesha wazi ya kwamba kampuni haikukuwa na haki yoyote juu ya ardhi katika wilaya yake kwa sababu kampuni hiyo ilikiuka wazi wazi wajibu wake wa kisheria wa kudjadiliana na kuhitimisha mkataba wa makubaliano na jamii husika na kutimiza utafiti na kuonyesha mipka ya ardhi ukifanyika pamoja na ushirika wajamii, pia na wakubwa wa serkali husika.

Mnamo Machi 8, 2015, zaidi ya wenye kiti wa vijiji na wengine viongozi wa kijamii katika wilaya YAHUMA, ambapo kunapatikana 90% ya mashamba makubwa ya FERONIA pa Lokutu walitangaza taarifa iliosahiniwa, yenye kuonyesha ya kwamba FERONIA na watangulizi wake walichukua kibandia ardhi yao kinyume cha sheria, zaidi ya miaka 104 iliyopita. Walihakikisha ya kwamba hawajawai kamwe kuulizwa na hawajawai kamwe kusahini mkataba wowote wa makubaliano hayo ; madai hao yalirudiliwa mara kwa mara katika baruwa ya septemba 15, 2016 kwa

Une école primaire délabrée dans un zone d'opérations Feronia. (Photo : Oskar Epelde)

waziri mkuu wa DRC na kutiwa sahini na viongozi zaidi ya 500 wa jamii kutoka wilaya YAHUMA, BASOKO, ISANGI. ni eneo yenye kufunika karibu sehemu yote ya LOKUTU. Barua hiyo inatowa maelezo ya idadi ya ukiukaji mkubwa inayo sababishwa na FERONIA na kushitaki kampuni kutumikisha kinyume cha sheria, kunyonywa na kuchukuwa ardhi na misito yao. Barua hiyo inasema pia ya kama, kampuni ilifanya utafiti wa ardhi bila ushirikisho wao na bila ridhaa yao, jumuiya hizo zinapinga pia madai ya ardhi FERONIA juu ya mashamba yake ya BOTEKA ambako FERONIA anadai kuwa na maeneo 31 yenye alikodishwa na serekali inayofunika 13.542 ha. Katika barua ya mwezi agosti 2013 iliyotumwa kwa raisi wa jamuhuri JOSEPH KABILA, viongozi wa jumuiya ya mitaa walieleza jinsi kampuni ilianzisha shuguli zake katika mwaka 1912, chini ya utawala wa kikoloni na jinsi ilikodishiwa miaka 25 ya kwanza mnamo mwaka 1947. Wanadai na kuhakikisha yakwamba kampuni haijawai kamwe kupata ridhaa ya jamii ao ya viongozi wao. Kwa wajibu wa vingozi, kampuni hiyo inadai kuwa ilifikiya makubaliyano ya pamoja na baadhi ya wazee fulani fulani wa vijiji mnamo mwaka 2012, lakini hawajuwi jinsi gani wamafikiya kilichotokea. Walimaliza barua yao wakisema : kwa nguvu zetu zote sisi ulaani nakushutumu huo uvamizi kinyume cha sheria ya wilaya yetu, uvamizi wenye hufanyika bila haki na usalama na wenye unasababisha umaskini mkubwa miongoni mwetu na itaishia kwa kifo chetu sisi wote pamoja kama huo uvamizi haukufika mwisho. Katika mwaka 2015 mwezi wa september, CDC alisema kama FERONIA alikuwa anatumika ili aweke wazi mbele ya uma, taarifa zote maalumu juu ya maeneo anazo zimiliki. Hata hivyo mwaka mmoja baadaye FERONIA haikutowa habari yoyote zaidi kuhusu ukodishaji wake wa ardhi. FERONIA hakutowa ushaidi wowote kwa uma kwa ajili ya mikataba yenye aliweza fanya wala mazungumuzo aliyo fanya na jamii zinazo ishi katika maeneo zake. Meneja mkuu wa BIO anasema kuwa mbele ya kuwekeza katika FERONIA, kampuni ya uwekezaji ili hakikisha ya kwamba kampuni hiyo (FERONIA) ilikuwa inatimikisha mikataba na jamii zilizoathirika. Alipo ulizwa kwanini mikataba yenye alifanya haikuwekwa wazi mbele ya uma muwakilishi wa DEG alisema yakama mikataba ya masikilizano yenye ilisainiwa na jumuhiya iliibwa ndani ya majengo ya FERONIA muda mufupi kabla ya kuitiya wazi mbele ya uma. Jamii zinaendelea kudai kuwa hawajawai kamwe kutiya sahini zao ndani ya mkataba wowote na kampuni.

CDC na wengine DFIS wenzao na FERONIA wanalazimishwa kuchukuwa hatuwa za haraka kwakutangaza wazi nyaraka zote za kisheria zenye FERONIA anadai kuwa nazo kuhusu makubaliyano yake katika kumiliki ardhi ndani ya DRC na mikataba ambayo anadai kufikiya na wana jamii.

Je, FERONIA hufanya maskini wana jamii?

Moja wapo wa malengo makuu ya maendeleo ya ufadhili ya ma kampuni binafsi na IFD ni kupunguza umaskini kwa kujenga ajira na kuboresha mazingira ya kazi. DEG, kwa mfano inasema ya kwamba moja wapo ya sababu zilizo pelekea kufazili FERONIA ni kwamba watu 57000 wangenufaika kiuchumi na kijamii kupitiya shuguli za PHC lakini ushuhuda kutoka kwa wafanyakazi katika kila mmoja ya maeneo 3 ya FERONIA na kauli ya pamoja yenye kufanyika na jumuhiya kadha, na hata tathimini ya matukiyo ya jamii za FERONIA yenye iliyo fanyiwa mu mwaka 2015, zinaonyesha kuwa wafanyakazi katika mashamba makubwa makubwa ya FERONIA wanaendelea kupokeya mishahara

Un pygmée vivant dans la plantation Lokondola à Boteka.

duni na kuvumiliya ukiukwaji wa kanuni za misingi zidi ya sheriya za kazi. Kampuni FERONIA alikiri na kukubali ya kwamba mishahara ndani ya mashamba makubwa makubwa zake ni mdogo mno na alitangaza kwamba ni niya na shabaha yake kubwa kuongeza mishahara pole pole na siku kwa siku kadri yakuboreshwa kwa afya yake ki feza katika mwaka mnamo 2015 mwezi wa september DCD ilileta taarifa kusema kama mshahara wa wastani wa FERONIA, wafanyakazi kumashamba, zimeongezeka kwa asilimiya 70% , ili kuwaleta USD 4 kwa siku kwa wastani.

Kufuatana na uwekezaji wake katika kampuni munamo mwaka 2014 hata hivyo vikartasi vya malipo ya mishahara ya wafanyakazi wa ngazi za juu ndani ya FERONIA ku mashamba makubwa ya LOKUTU zilionyesha kuwa mishahara haikupandiswa kamwe bali zili bakililiya ku 2USD kwa siku (1921.58CDF) kwa mwaka muzima wa 2015.

Haitoshi wameneja na wafanyakazi wa FERONIA walionyesha kama mishahara ya wafanyakazi wenye kupokea kila siku ndani ya mashamba makubwa makubwa za FERONIA ni tena chini sana na haipiti wala haitambuki 1.25USD kwa siku ambayo ni chini zaidi ya USD 1.75 yenye kuwa mushahara wa kipimo cha chini kimataifa (1.680CDF) kwa siku kwa mufanyakazi wa chini sana. Mushahara wakipimo cha chini huo ulianza kutumika mnamo 1 january 2009 wakati huo, 1.680CDF ilkuwa sawa na 3USD. Tangu wakati huo, thamani ya CDF ilipungua kwa kiasi kikubwa sana, na serkali ya DRC haikuangaikiya upya mushahara wa chini zaidi kama ilivyo onekana wala kuandaliwa hapo awali katika sheria. Na inajulikana kama kwa sasa kima cha chini cha mushahara hayatoshi kugaramiya huduma, wala garama za lazima nchini DRC.

CDC pia alisema munamo september mwaka 2015 ya kwamba wafanyakazi wa mashamba makubwa makubwa ya FERONIA hupokeya nyongeza ya masaa ya juu, uzazi posho, likizo kulipa, malipo kwa kutoka, mafao na msaada kwa ajili ya ada ya shule, pia na nyumba ya kupanga ya bure, na huduma za afya kwa familiya zao na wao wenyewe.

Madai haya hayakutimizwa na zilitupiliwa katakata. Ndani ya jibu yenye kuandikwa na kauli ya CDC na viongozi wa jamii ya maeneo matata za mashamba za FERONIA, ambapo walikutanana mwezi october 2015.

Tatizo la mishahara midogo yanachochewa sana na tabiya mbaya ya kampuni ya kulipa mara kwa mara mishahara nyuma ya masiku ya kulipwa. Kulingana na maelezo mengine tofauti na kilekinachotokeya kwa wa meneja na wa tawala, mishahara ya wa wafanyakazi wanalipwa mpaka kampuni anauzisha mafuta ya mawese kama vili FERONIA hana mkataba fasta na mnunuzi yeyote kwa ajili ya uhuzaji wa mafuta yake ya mawese. Mauzaji ni ya kawaidi na mara nyingi hununuliwa kwa bei chini. Kwa hiyo wafanyakazi wanalazimishwa kukimbiliya mikopo yakulipa kya faida ya juu sana ao kulipa kwa kiwango ya juu ya riba ili kugaramiya mahitaji yao ya kilisiku. Mfumo huo hujulikaka kwa jina ya IKOTAMA na ni sehumu muhimu ya shuguli za FERONIA kwa kiwango chenye aina ile ya mikopo IKOTAMA kutolewa ndani ya majengo ya FERONIA, kupitiya ma Ofisa wa muungano wa wafanyakazi wa ma kampuni, karibu na mahali ambapo wafanya kazi huja kutafuta mishahara yao.

Wafanya kazi wanaonyesha pia ya kwamba sehumu za mishara yao wanalipwa kwa vitu na bidhaa kama mafutya mawese yenye kutengeneza sabuni. Mazoezi hiyo yenyi kuhuzunisha ulioanza kwa wakati ya UNILEVER inajulikana ku jina mfuko wa MARSAVCO.

Kwa sababu izo bidhaa yaliyo tolewa na kampuni MARSAVCO mjini Kinshasa ilikuwa inamilikiwa zamani naUNILEVER, na sasa ni mteja mkuu wa FERONIA. DEG anahakikisha ya kwamba FERONIA ameshimamisha kutowa MARSAVCO kwa mfuko wa wafanya kazi wake badala ya malipo ya feza na ya kwamba ilikuwa moja wapo ya shurutisho ya malipo aliyopokea mwakani 2015. Hata hivyo mawasiliano yenye tulipokea kutoka kwa wafanya kazi na wameneja wa maeneo matatu ya FERONIA ku mashamba makubwa makubwa zilizibitisha ya kuwa 23, september 2016, siku yenye wafanyakazi walikuwa wakitarajia kupokea mishahara yao ya mwezi, wafanya kazi wa muda walipokea tu mfuko wa Marsavco, yaani lita nane za mafuta ya mawese na baa nane za sabuni FERONIA. Hakuna malipo ya fedha taslimu iliwekwa ao kuandaliwa kwa ajili ya mishara. Kama kawaida waliambiliwa kwamba mfuko

Kielelezo 5. Deux fiches de paie pour un travail de récolteur dans les plantations de Feronia

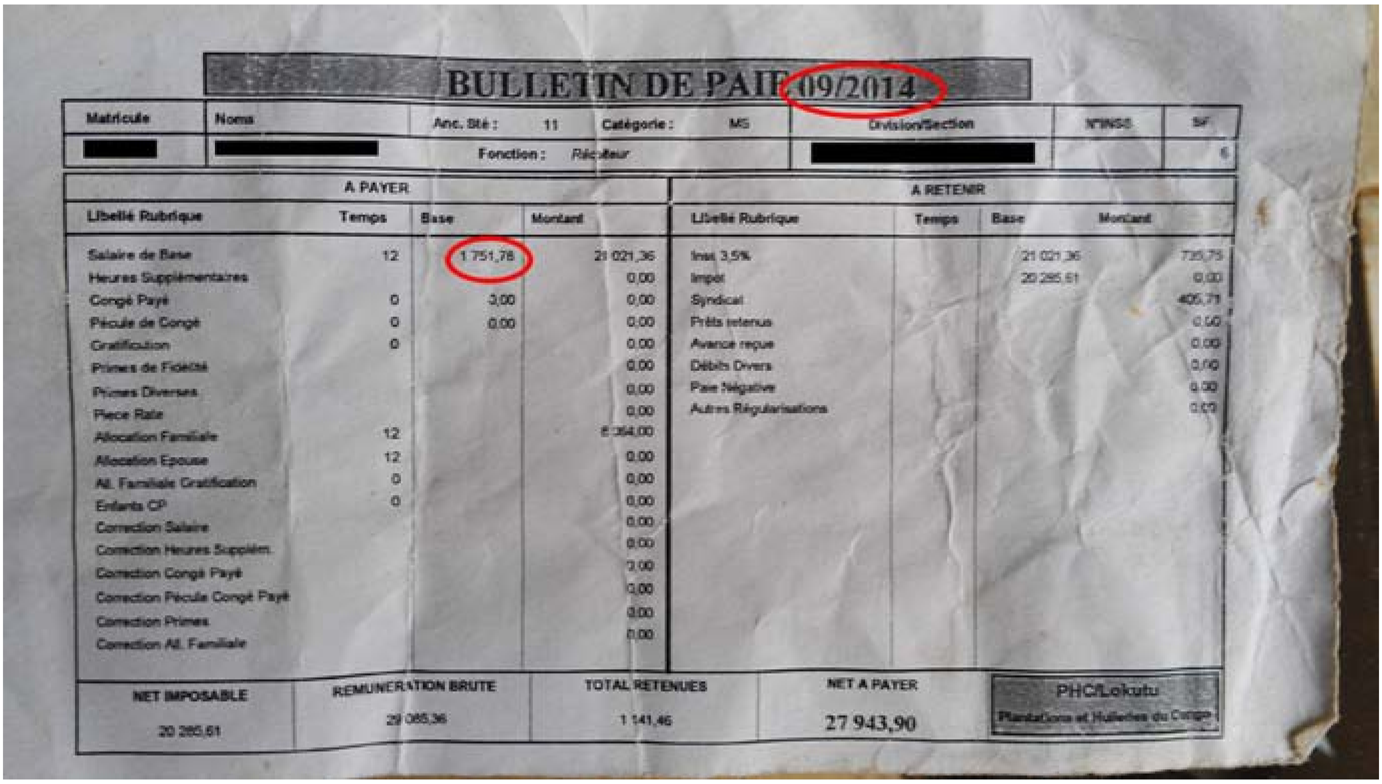

BULLETIN DE PAIE 09/2014

Matricule	Noms	Anc. Sté : 11	Catégorie : MS	Division/Section	N°INSS	SF
[redacted]	[redacted]	Fonction : Récolteur		[redacted]		6

A PAYER				A RETENIR			
Libellé Rubrique	Temps	Base	Montant	Libellé Rubrique	Temps	Base	Montant
Salaire de Base	12	1 751,78	21 021,36	Inss 3,5%		21 021,36	735,75
Heures Supplémentaires			0,00	Impot		20 285,61	0,00
Congé Payé	0	0,00	0,00	Syndical			405,71
Pécule de Congé	0	0,00	0,00	Prêts retenus			0,00
Gratification	0		0,00	Avance reçue			0,00
Primes de Fidélité			0,00	Débits Divers			0,00
Primes Diverses			0,00	Paie Négative			0,00
Piece Rate			0,00	Autres Régularisations			0,00
Allocation Familiale	12		6 364,00				
Allocation Epouse	12		0,00				
All. Familiale Gratification	0		0,00				
Enfants CP	0		0,00				
Correction Salaire			0,00				
Correction Heures Supplém.			0,00				
Correction Congé Payé			0,00				
Correction Pécule Congé Payé			0,00				
Correction Primes			0,00				
Correction All. Familiale			0,00				

NET IMPOSABLE	REMUNERATION BRUTE	TOTAL RETENUES	NET A PAYER	PHC/Lokutu
20 285,61	29 085,36	1 141,46	27 943,90	Plantations et Huileries du Congo

BULLETIN DE PAIE 08/2016

		Anc. Ste : 2	Catégorie :	Division/Section
[redacted]		Fonction : Récolteur		[redacted]

A PAYER			A RETENIR			
Temps	Base	Montant	Libellé Rubrique	Temps	Base	Montant
17	1 793,29	30 784,78	Inss 3.5%		34 424,78	
		0,00	Impot		33 219,91	
0	0,00	0,00	Syndicat			
0	0,00	0,00	Prêts retenus			
		0,00	Avance reçue			
		0,00	Debits Divers			
		3 640,00	Paie Négative			
		0,00				
		0,00				
		0,00				
		0,00				

…ABLE	REMUNERATION BRUTE	TOTAL RETENUES	NET A PAYER	P…
	46 825,98	1 8[illegible],27	44 956,71	Plantations …

Comme on peut le voir, le salaire journalier de base n'a augmenté que marginalement entre septembre 2014 et août 2016, et est passé de 1 751 CDF à 1 793 CDF. Cela représente une baisse en dollars US, le salaire passant de 1,87 USD à 1,77 USD.

Des femmes portent des feuilles de manioc dans le territoire contesté. (Photo : Oskar Epelde)

Marsavco itakuwa imekatwa kutoka ku mishahara yao, wakati watakapolipwa kwa kilango ya 1usd (1000 cdf) kwa lita moja ya mafuta ya mawese na 0.25 $ (250 cdf) sabuni. Kukosolewa nyingine ya kawaida ya mazoea, majiri kwa FERONIA ni kwamba kampuni inataka kuajiri wafanyakazi wa muda mrefu kama inavyotakiwa na sheria ya wafanya kazi. Wanafasiria kama FERONIA anatumikisha kitu wana ita mfumo wa hifadhi ambapo wafanyakazi wana kamatwa tu ku miezi michache, kiisha kufukuzwa kwa muda fulani, kiisha kuingizwa tena kazini. Kwa hiyo, zaidi ya wafanya kazi wa mashamba makubwa ya FERONIA wana ingizwa ku orosa ya wafanyakazi wa kila siku ao wa muda na kwa hiyo hawawezi kufaidia haki na huduma mbali mbali ambazo ni haki zao ikiwa wanaweza kukamatwa kazini sawa vile wafanya kazi kwa muda mrefu ao muda usiojulikana.

FERONIA mwenyewe anakubali kwamba 80% ya wafanya kazi ya mashamba makubwa wanalipwa kwa mfumo wa mshahara wa kila siku ya kazi. Pia inalipa mishara za umaskini, FERONIA amefanya kidogo tu kwa kuboresha huduma za afya, barabara, shule ao masomo, na nyumba za kukaa kwa ajili ya wafanyakazi wake na jamii ambayo alichukuwa ardhi yao. Kwa matamshi ya kufwatilia, ao katika kauli baadae, viongozi wajumuiya ya maeneo matatu ya FERONIA kwenye mashamba makubwa wana hakikisha ya kuwa huduma hizi na muindombinu imeshuka tangu FERONIA kununua PHC mnamo mwaka 2009 ; licha ya madai ya FERONIA ya kinyume (na upatikanaji wa fadhili muhimu ya kutosha kwa DFIS).

FERONIA, anasema kwamba hasara ao kuhomba kwake mufululizo inamuzuia kuboresha mishahara, marupurupu na huduma za nsingi katika mashamba yake. Kampuni hiyo inadai kuwa ni lazima iweke kipaumbele kwa uwekezaji hatika shuguli zake ili hatimaye kupata faida na hivyo ataaaza kuhamisha fedha zaidi kwa wafanyakazi na jamii.

Hata hivyo, tangu alichukwa zaidi ya mashamba makubwa PHC mnamo mwaka 2009, FERONIA hakupata shida kwa kupata fedha za kulipa kwa watendaji na wakurugenzi ma milioni ya dola kwa ada na mishahara kwa upande mwingine- kama vile tutakavyoona inaonekana kwamba FERONIA ametumikisha muundo wa kampuni ya utata na ya giza ili apate kuendesha kimagendo fedha kwa ajili ya kuboresha shuguli zake katika mafuta ya mawese. FERONIA alipata fedha za kutosha ili apate kuboresha hali ya maisha ya wafanya kazi na wanajamii. Yeye alichagua ao aliamua tu kuzitumia kwa mambo mengine.

Kutokana na tofauti kubwa kati yake ile FERONIA na CDC wanasema juu ya matunzo kupitiya kampuni zidi yawafanyakazi na jamii, na yenye wafanyakazi na wanajamii wenyewe wanasema, tume la uchunguzi huru la kimataifa katika maeneo husika lazima itekelezwe haraka.

Je, FERONIA ilitumiya vibaya fedha kwa ajili ya maendeleo ?

FERONIA ana muundo wa kampuni wenye utata, hasa kuona matawi maalum kadhaa, imepatikana katika inchi ambazo ni vigumu kupata taarifa ya kifedha ya kampuni, hiyo inaonekana kwamba ilimusaidiya FERONIA kuficha shuguli muhimu za kiviashara katika viashara yenye kampuni inashurtisha kutoa na kuitangaza rasmi huko Canada. Ushahidi wa shuguli ya kivyashara hiyo huonekana tu katika ripoti yenye kutolewa na Matawi yake pa DRC. Kulingana na maelezo mengine tofauti na kile kinachotokeya kwa ma Meneja na Watawala, mishahara ya wafanyakazi inalipwa mpaka kampuni inauzisha mafuta ya mawese. Kama vile FERONIA hana mkataba fasta na mnunuzi yeyote, kwa ajili ya uuzaji wa mafuta yake ya mawese, mnunuzi ni ya kawaida na mara nyingi hununuliwa kwa beyi chini. Kwa hiyo, wafanyakaziwanalazimishwa kukimbiliya mikopo ya kulipa kwa faida ya juu sana ao kulipa kwa kiwango ya juu ya riba, ili kugaramiya mahitaji yao ya kila siku. Mfumo huo hujulikana kwa jina ya « IKOTAMA

» na ni sehemu muhimu ya shuguli za FERONIA kwa kiango yenye aina hiyo ya mikopo IKOTAMA, hutolewa ndani ya majengo ya FERONIA kupitiya maofisa wa muungano wa wafanyakazi wa kampuni, Karibu na mahali ambapo wafanyakazi huja kutafuta mishahara yao.

Wafanyakazi wanaonyesha pi aya kama sehemu ya mishahara yao wanalipwa kwa vitu, na bidhaa kama mafuta ya mawese yenye kutengeneza sabuni. Mazoezi hiyo yenye kuhuzunisha ilioanza kwa wakati wa Unilever inajulikana kwa jina la Mfuko wa Marsavco, kwa sababu hiyo, bidhaa yaliyotolewa na kampuni Marsavco mjini Kinshasa, zamani ilikuwa inamilikiwa na Unilever na sasa ni mteja mkuu wa FERONIA. DEG anahakikisha kama FERONIA ameshimamisha kutoa nfuko Marsavco. Wafanyakazi wote badala ya malipo ya fedha kwamba ilikuwa moja wapo ya shurtisho ya fedha yenye alipokeya kwa mwaka wa 2015.

Hata hivyo mawasiliyano yenye tuliyapokeya kutoka wafanyakazi na ma Meneja wa maeneo matatu, ya FERONIA ku mashamba makubwa makubwa zilisibitisha ya kuwa tariki 23 septemba 2016, siku yenye wafanyakazi walikuwa wakitarajiya kupokeya mishahara yao ya mwezi, wafanyakazi wa muda wali pokeya tu mfuko wa Marsavco, yaani lita nane za mafuta ya mawese na baa nane wa sabuni FERONIA. Akuna malipo ya fedha taslimu iliwekwa ao kuandaliwa kwa ajili ya mishahara. Kama kawaida waliambiliwa kwamba mfuko Marsavco itakuwa imekatwa kutoka ku mishahara yao, wakati watakapo lipwa kwa kiwango ya dola moja USD kwa lita moja ya mafuta ya mawese na 0,25 dola (250FC) ku sabuni.

Kukosolewa nyingine kawaida ya mazoweya mazuri kwa FERONIA ni kwamba kampuni inataka kuajiri wafanyakazi wa muda murefu kama inavyo takiwa na sheria. Wafanyakazi wanafasiriya kama FERONIA inatumikisha kitu wanaita » Mfumo wa hifadhi » ambapo wafanyakazi wanakamtwa tu miezi michache, kiisha kufukuzwa kwa muda murefu kisha kuingizwa tena kazini. Kwa hiyo, zaidi ya wafanyakazi wamashamba makubwa ya FERONIA wanaingizwa ku orodha ya wafanyakazi wa kila siku ao wa muda.

- Kodi ya 140.000 USD kwa jengo ya gorofa katika Royal ndani ya wilaya GOMBE pa Kinshasa, inayo milikiwa na KIKAYA BIN KARUBI ;
- Malipo ya 330.000 USDkwa wamiliki na manahisa ambao majina hazijulikane
- Ada ya 32.000 USD kwenye Ofisi ya Gustave BOOLOKO, Aliyekuwa Muakili wa Kikaya Bin Karubi, ambaye sasa ni Waziri wa Ardhi ndani ya Ofisi ya Kabila.

Asilimiya nyingine arobaini zikaenda kwa Mshauri wa DRC na mishahara na marupurupu ya maofisa 15 na wakurugenzi wa kampuni ambao majina yao haijulikane.

Lakini shuguli ya namna hiyo ya kiasi kukubwa zaidi ya pesa huonekana yamefanyiwa kupitiya tawi za kampuni nyingine inchini DRC mwaka wa 2014. FERONIA YCA Limited ilianzishwa pa DRC mwezi wa pili februari 2014. Kwa mujibu wa sharia za kampuni, ilikuwa inamilikiwa na KIKAYA BIN KARUBI ku 20%. Kampuni haikutajwa ndani ya ripoti zote za fedha ya FERONIA inc na haionekane kuwajubika katika jukumi muhimu ndani ya kampuni. Hata hivyo, mnamo Septemba 2014, miezi saba tu baada ya kuundwa kwake, FERONIA JCA SARL Limited alikuwa imekusanya $ milioni 28 za madeni za muda mfupi - ongezeko la dola milioni 24 ya madeni za muda mfupi za tawi mwishoni mwa 2013, kwa mujibu za ripoti za kampuni zenyewe. Kama ilivyo na FISL na FERONIA JCA Ltd (Kinshasa), hizi fedha zalikuwa zinafunikwa na $ milioni 23 ya madeni ya muda mfupi (soko dhamana) By Septemba 2014, miezi saba tu baada ya kuanzishwa kwake, FERONIA JCA SARL LimitedTangu mwaka 2014 ripoti ya fedha ya FERONIA JCA Limited SARL haikuweza kupatikana katika daftari la kibiashara la DRC, haikuwa rahisi kujua ni nani alikuwa ameipa USD milioni 28, au amekopa 23 milioni USD au huduma gani zilikuwa zinazotolewa na kampuni. Ripoti ya fedha inaonyesha, hata hivyo, kwamba kweli mali halisi na rasilimali fedha ya kampuni hiyo ilifikia tu USD 5 milioni Mnamo Septemba 2014, ilimaanishwa kwamba watu wapatao milioni 23 USD walitolewa nje ya kampuni kwa njia moja au nyingine toka mwezi wa Februari hadi Septemba 2014.

Baadaye, mnamo Desemba 2014, FERONIA JCA Limited SARL ilijiunga na kampuni nyingine ya DRC, RDC Ltd FERONIA zikawa makampuni mawili na ujumbe sawa na hata Mkurugenzi Mtendaji. Wakati makampuni mawili ilijiunga, Kikaya Bin Karubi kauzisha hisa zake katika FERONIA JCA SARL Limited. Kwa kubadilishana, FERONIA DRC Ltd, kampuni ambayo inamilikiwa na FERONIA CI, alichukua jumla ya madeni zote makubwa za kampuni, milioni 28 USD. Ili kusambaza huduma usiojulikana kwa matawi mengine ya FERONIA kati ya 2012 na 2015 Kwa ujumla, inaonekana kwamba zaidi ya $ milioni 40 ni nje ya FISL, FERONIA FERONIA na JCA Limited SARL JCA Ltd (Kinshasa).Katika kipindi hicho, FERONIA imepokea karibu milioni 66 USD ufadhili kutoka CDC na AAF, fedha ambayo ilitakiwa kuruhusu kampuni ya kuleta faida za kiuchumi kwa wenyeji.

Box 3. FERONIA na Barnabe Kikaya Bin Karubi

Barnabe Kikaya Bin Karubi ni mshauri mkuu wa kidiplomasia wa Rais wa DRC, Joseph Kabila, na mwanamemba muhimu wa baraza lake la Mawaziri. Pia alikuwa miongoni mwa waanzilishi wa chama PPRD, chama cha Kabila. Hapo awali, Kikaya Bin Karubi alikuwa Balozi wa DRC Uingereza toka Mei 2009 mpaka karibuni mwisho wa 2014, na kabla aende kutumikiya inje ya nchi, alikuwa Katibu binafsi wa Kabila na Waziri wa Habari. Pia alikuwa mmoja wa wakurugenzi waanzilishi wa FERONIA na alibaki mwanamemba wa bodi kuu ya kampuni hadi Juni 2014.

L'Immeuble Royal est un complexe immobilier bien connu à Gombé dans la banlieue de Kinshasa, qui a été construit dans les années 1950. Autrefois le siège des Nations Unies en RDC, il était occupé en 2013 essentiellement par des locataires, la majorité d'entre eux étant, apparemment, en sous-location à des tarifs « abordables ».

Mwaka 2009 katika habari za kidiplomasia za ndani zilizotolewa na WikiLeaks, Balozi wa Marekani nchini Uingereza, William J. Garvelink, anatoa taarifa juu ya mkutano wake na Kikaya Bin Karubi, wakati huyu alikuwa balozi wa DRC nchini Uingereza. Garvelink aliandika: "Hotuba yake kuhusu kutokufaa kwa amani bila fujo [...] na utulivu na kukataa kwake katakata kama bungeni mambo hayawekwi wazi vilivyo, hutoa uangalifu ingawa naye pia haonekane mwenyi kufarahishwa na mambo, anaotoa maelezo fulani nafasi zingine jinsi asili ya siasa inaonekana na wanasiasa wasomi katika Kinshasa, ingawa wengi miongoni mwao hawawezi kamwe kuzungumza na sisi masuala hayo namna hiyo. "Mnamo Septemba 2016, Rais Kabila alimtuma Kikaya Bin Karubi katika" ujumbe wa utetezi " huko Washington kuwaomba viongozi wa Marekani wasiweke vikwazo dhidi ya viongozi wa kisiasa muhimu wanaoshiriki katika juhudi za Raïs Kabila za kuendeleza muhula wake wa pili.

Kwa sababu ambazo FERONIA hakuweza kamwe kueleza, Kikaya Bin Karubi alipewa hisa ya 20% katika FERONIA JCA, kampuni tanzu katika visiwa vya Cayman ambazo FERONIA azilitumikisha kwa kununulia PHC mashamba makubwa ya Unilever mnamo mwaka wa 2009. Baada ya kuhitimisha makubaliano kati yake na Unilever, FERONIA Inc alipewa hisa za Kikaya Bin Karubi katika FERONIA JCA kwa ajili ya kutolewa utoaji wa hisa 8,894,344 za FERONIA Inc, zinazo thaminiwa na kampuni kuwa zaidi ya dola 2,200,000. Kikaya Bin Karubi alipewa pia kila mwaka kama mkurugenzi wa kampuni na malipo kwa ajili ya matumizi ya nyumba yake katika Kinshasa, kiasi cha pesa kati dola 120 000 na 150 000 kwa mwaka.

Katika taarifa iliyotolewa mnamo Septemba 2015, CDC na FERONIA walisema wazi maneno ya:" kukanusha kwa moyo wote maoni yoyote ya matumizi mabaya ao rushwa kuhusu uhusiano ao mahusiano [kati ya FERONIA] na Kikaya Bin Karubi" na kwamba " shughuli zote zilizofanywa pamoja na Mheshimiwa Karubi zilikuwa zilichapishwa na kuwekwa wazi na [FERONIA] kwa mujibu wa majukumu yake.

Hata hivyo, taarifa zinazotolewa katika ripoti hii kutoka nyaraka za kampuni ambazo waandishi waliweza kupata, zinafunuwa huduma kubwa na shughuli za fedha kati ya FERONIA na Kikaya Bin Karubi ambazo hazikuwekwa wazi na FERONIA Inc na ambazo zilifanyika baada ya mwaka 2012, wakati zaidi ya 50% ya FERONIA ilikuwa mali ya CDC na AAF.

Mambo yenyi kusikitisha zaidi ni mpango wa mkopo wa dola milioni 27 kupitia FERONIA JCA Limited SARL, na hiyo, bila kutajwa kwa jambo lolote na kampuni ao kutoa neno kuhusu 20% ya hisa zilizomilikiwa na Kikaya Bin Karubi katika ripoti za FERONIA Inc. Mfano mwingine wa upayukaji dhahiri ni usajili ndani ya ripoti ya fedha wa mwaka 2013 ya FERONIA JCA Ltd (Kinshasa) ya malipo ya kodi ya dola 140 000 kwa ajili ya ghorofa katika Kinshasa, inayomilikiwa na Kikaya bin Karubi, ambayo garama kamili ingekuwa sehemu ya bei hiyo. Malipo hayo yote hayakuwekwa wazi katika ripoti za kampuni FERONIA. Hizi shughuli za kisirisiri zinaongeza kuinuwa maswali kuhusu kushirikishwa kwa Kikaya Bin Karubi katika ada ya siri ya kifaa cha faida FISL wakati alipokuwa balozi wa DRC mjini London.

Mtazamo wa kina zaidi ya akaunti za matawi ya FERONIA inchini DRC unahitajika ili kufafanuwa zaidi kiasi kamili cha malipo yaliyofanywa moja kwa moja kwa Kikaya Bin Karubi au kupitia wanafamilia na washirika wake.

Inaombwa ifanyike haraka uchunguzi dhidi ya FERONIA na washirika wake wa IFD kwa kutoa mwangaza kuhusu uhusiano kati ya FERONIA na Kikaya Bin Karubi na wajibisha kampuni hiyo, pamoja na wamiliki wake na wafadhili jufafanua vizuri juu ya uwezekano wa kuhusika katika shughuli za rushwa na hongo.

DFIs, kama wanahisa wakubwa na wafadhili wakubwa wa FERONIA, zinapaswa mara moja kutangaza akaunti zote za fedha za kampuni na zile za matawi yake, na rekodi zote za ripoti zilizofanywa dhidi ya ufadhili wa kifedha wa DFI. Wanapaswa pia kutoa ripoti za kina kuhusu utoaji wa huduma za kwa tanzu za Kampuni.

Jamii inaomba nini?

Kulingana na mawasiliano tumepokea kutoka wakaaji wa maeneo tatu za mashamba, inaonekana kwamba wao wanapatikana katika kuelewa kwa pamoja wa hali ilivyo: udongo wao ni wenyi kuchukuliwa kinyume cha sheria na FERONIA (na watangulizi wake Unilever na Bwana Leverhulme) kwa zaidi ya miaka 100 bila fidia. Pia inaonekana kwamba makubaliano kuwa mashamba makubwa na viwanda vilivyojengwa na kampuni havikuwaleteya faida yoyote. Badala ya hayo, ununuzi wa wamo wa mashamba yao ya mingazi ya kuzaa mafuta na misitu uliofanywa na kampuni imedhoofisha maisha yao na usalama wa chakula, na walipokosewa na lakufanya, ilibaki tu kutumika kazi katika mashamba makubwa ya biashara katika hali ya kama ya utumwa.

Kwa dhulma hii kunaongezeka kazi za maafisa wa usalama wa kampuni ambao wanaweka wakaaji kizuizini mara kwa mara kwa kosa ndogo ya kuonekana na mbegu moya ya mganzi mkononi.

Unyanyasaji huu, ambayo mara nyingi unaleta vurugu na wakati mwingine unafikiya kuuwawa kwa watu, inaonyesha jinsi ardhi na rasilimali zao zimekuwa zikiibiwa kihistoria na kampuni. Katika kesi ya hivi karibuni, mnamo Oktoba 2014, polisi na wanakijiji wa Lokutu na Yambi Enene walipambana kwa siku tatu mfululizo wakati wa maandamano ambayo yalisababishwa na kukamatwa kwa wanakijiji wanne na maafisa wa usalama FERONIA kwa kilicho tajwa kama «wizi wa michikichi ao mbegu za mingazi «.

Katika jitihada zao mbalimbali za kutafuta haki mbele ya kampuni, wakaaji wanadai:

- Kurudishwa kwa udongo wao;
- Kutolewa fidia kwa miaka ya kazi za kulazimishwa, uvamizi wa mashamba zao, uharibifu wa mashamba zao za mingazi na hasara ya mapato ambayo ilisababisha;
- Zijengwe mashule, hospitali, barabara, mabwawa za kuzalisha umeme, makazi ya heshima na vituo vya jumuiya;
- Uhuru wa kutumia misitu yao na kulima ardhi yao jinsi wanataka.

Jamii wamesisitiza tena ya kwamba katika mijadala yote na taratibu kwa ajili ya muendelezo wa shughuli za FERONIA, lazima kwanza wakaaji watambuliwe kwamba ni wao wamiliki halali wa ardhi anazotumikisha FERONIA. Kwa hiyo tunaamini kwamba ni wajibu wa wakaaji kuamua ni chini ya kanuni gani kampuni inaweza kuingiya na kutumika katika ardhi yao.

Mazungumzo yoyote kati ya FERONIA na wakaaji lazima ufanyike katika hali ya uwazi. Hadi sasa, FERONIA hakutoa taarifa muhimu kwa jamii na wakaaji kuhusu fedha au nyaraka zinazoelekea mashamba zake. Wakaaji wanajua tu kama hakuna faida walitosha katika shughuli za kampuni, lakini hawajui jinsi wamiliki na viongozi

wanafaidika na shughuli hizi, na jinsi gani dola 118,000,000 zilizotolewa na DFIs kwa FERONIA zilitumikishwa.

FERONIA na DFIs ambao ni wamiliki, lazima wachunguze malalamiko ya wakaaji ambao tangu awali wanaomba warudishiwe mashamba zao na wapewe malipo ya fidia.

DFIs na serikali wanahitajika kuchukua hatua sasa

Kunao ushahidi wa kutosha unao onyesha kwamba FERONIA imechukua hatua ambazo zinaenda kinyume na malengo na mapendekezo ya CDC na wengine wamiliki wa DFIs, na pia inaweza kuwa katika ukiukaji wa sheria za kimataifa ambazo zinawajiri FERONIA na matawi yake. Hatua hizi zilionekana kabla na baada ya ushiriki mkubwa wa kifedha wa DFIs mbalimbali. Ingawa madai zinazoshutumu FERONIA kwa unyanyasaji dhidi ya wafanyakazi na wakaaji, na yenyi kufafanua uhusiano wake na Kikaya Bin Karubi ambayo yalijulishwa kwa ma DFIs katika ripoti ya mwezi wa Juni mwaka 2015, CDC na AAF walizidisha kuunga mkono kipesa FERONIA. Aidha, kundi jipya la FDI, hasa kutoka Uholanzi, Ujerumani na Ubelgiji wametolea PHC, kampuni tanzu ya FERONIA, ziada ya ufadhili wa kipesa wa $49 milioni USD mwishoni mwa mwaka 2015. DFIs hizi husema kwamba wamefanya tathmini ya ukali kabla ya kuamua kuwekeza katika FERONIA, na wangaliweza kupata kujua matatizo na mipango ya mikopo inayohusu makampuni yanayoshirikisha Kikaya Bin Karubi.

DFIs zinaajibika na serikali zao. CDC, kwa mfano, ni mali ya Idara ya Maendeleo ya Kimataifa (DFID) na inaajibika kwa Bunge la Uingereza. Kwa hiyo ni jukumu la DFID na Bunge la Uingereza kuendesha uchunguzi kamili na wa wazi zidi ya shughuli za FERONIA. Ni lazima uchunguzi wa namna hiyo ufanywe kwa wazi na serikali nyingine ambazo IFD zao ziliweza kutoa fedha kwa FERONIA.

DFIs pia zina wajibu wa kukabiliana na mahitaji ya jamii juu ya kurudishiwa kwa mashamba yao na matengenezo ya vyote vilivyo asirika kufuatana na umiliki wa ardhi yao na misitu kinyume cha sheria tangu 1911 na, kutumiya kwa muda mrefu, kazi za kulazimishwa na vurugu katika mashamba ya kampuni

Mkutano wa kwanza wa viongozi wa jumuia ya maeneo matatu ya mashamba ya FERONIA mjini Kampala, Oktoba 2015. Katika tamko la mwisho, viongozi wajumuia walitangaza: “fedha muliyotoleya FERONIA kwa ajili ya ustawi wa ndani ya jamii na kwa wafanyakazi wake hazikufikia lengo lake.”

Les organisations suivantes ont collaboré à la production de ce rapport: RIAO-RDC, Africa Europe Faith & Justice Network, Entraide et Fraternité, GRAIN, SOS Faim, UMOYA, urgewald, War on Want, et World Rainforest Movement.

Remerciements particuliers à CCFD, Finance Uncovered, REBAC, IUF, AFJN et A4ID pour leur soutien.